

125984 - Müslüman bir kul, yüce Allah'ın sonsuz nimetlerine karşı nasıl şükretmesi gerekir?

Soru

Yüce Allah'ın bize bahşettiği tüm nimetler karşılığında yapılması gereken en faziletli davranış nedir?

Detaylı cevap

Birincisi: Teşekkür, iyiliğe karşı bir karşılıktır. Hayır ve ihsanı bahşeden tarafı güzel bir şekilde övmektir. Şüphesiz teşekkür ve övmeyi hakkeden yüce Allah'tır. Zira yüce Allah'ın hem Dünya hem de Ahirette kulların üzerinde çok büyük nimetleri bulunmaktadır. Yüce Allah bu nimetlere karşı şükretmemizi emrettiği gibi inkar etmememizi de emretmiştir. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin." Bakara/152

İkincisi: Şükür eylemini hakkıyla ifa ederek "Şakir" , "Şakur" sıfatlarını hakkeden kişiler, şüphesiz peygamberlerdir.

Yüce rabbimiz şöyle buyurdu: "Şüphesiz İbrahim, Allah'a itaat eden, hakka yönelen bir önder idi. Allah'a ortak koşanlardan değildi. O'nun nimetlerine şükreden bir önderdi. Allah, onu seçmiş ve doğru yola iletmişti." Nahl/120- 121

Başka bir ayette: "Ey kendilerini Nûh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin çocukları! Gerçek şu ki, o çok şükreden bir kuldu." İsra/3

Üçüncüsü: Yüce Allah kullarına bahşettiği bazı nimetleri zikretmiş ve o nimetleri şükretmelerini emretmiştir. Ancak kulların pek azı şükreder:" Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiye, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'na şükredin." Bakara/172

“Andolsun, size yeryüzünde imkân ve iktidar verdik. Sizin için orada birçok geçim imkânları da yarattık. Ama siz ne kadar az şükrediyorsunuz!” Araf/10

“Rüzgârları, yağmurun müjdecileri olarak göndermesi, Allah’ın (varlık ve kudretinin) delillerindendir. O, bunu, size rahmetinden tattırmak, emriyle gemilerin yol alması, O’nun lütfundan rızkınızı aramanız ve şükretmeniz için yapar.” Rum/46

- Din açısından nimetler: yüce Allah şöyle dedi: “Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınıza mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp iseniz, iyice yıkanarak temizlenin. Hasta olursanız veya seferde bulunursanız veya biriniz abdest bozmaktan (def-i hacetten) gelir veya kadınlara dokunur (cinsel ilişkide bulunur) da su bulamazsanız, o zaman temiz bir toprağa yönelin. Onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin (Teyemmüm edin). Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Fakat O, sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.” Maide/6

Saydığımız ayetler, nimetlerin bir kaçını ele almıştır. Şayet nimetleri saysak sayamayız nitekim nimetler sayısızdır: “O, istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah’ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız. Şüphesiz insan çok zalimdir, çok nankördür.” Daha sonra yüce Allah nimetlerin şükrünü hakkıyla ifa edemediğimiz için bizi affettiğini şu ayette bildirmiştir: “Hâlbuki Allah’ın nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Nahl/18

Müslüman, Rabbine şükredebilmesi için sürekli Rabbine dua eder. Zira Allah’ın muvaffakiyeti ve yardımını olmazsa şükür gerçekleşmez.

Muaz bin Cebel Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem onu elini tutmuş ve şöyle demiştir: “Ey Muaz! Allah’a yemin ederim ki seni seviyorum. Vallahi seni seviyorum. Ey Muaz! Her namazın sonunda şu duayı söylemeyi bırakmamamı tavsiye ederim: “Ey Allah’ım seni zikretmek, sana şükretmek ve sana en güzel şekilde ibadet edebilmem için bana yardım et.” (Ebu Davud 1522, Nesai 1303)

Nimetlerin şükürü, nimetlerin çoğalmasının sebebidir. Yüce Allah şöyle buyurdu:

«Hatırlayın ki Rabbiniz size: Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artıracam ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir! diye bildirmişti.» (İbrahim/7)

Dördüncüsü: Kulun Rabbine şükürü, şükürün rükünleri yerine getirerek mümkün olur. Şükürün rükünleri kalp ile şükür, dil ile şükür ve uzuvlarla şükürdür.

İbn Kayyım Rahimehullah şöyle dedi: Kalp ile şükür, huşu ile olur. Dil ile şükür övgü ve itiraf ile olur. Uzuvlarla şükür, itaat ve teslimiyetle olur. (Medericussalikin 2/246)

Bunun açıklaması şu şekildedir:

Kalbin şükürü ise; kalplerin Allah'ın nimetlerinin değerini kavraması ve hissetmesidir. Bu nimetlerin ortağı olmayan biricik Allah tarafından ihsan edildiğini itiraf etmektir. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Size ulaşan her nimet Allah'tandır. Sonra size bir sıkıntı ve zarar dokunduğu zaman yalnız O'na yalvarır yakarırsınız." (Nahl/53)

Bu itiraf müstehap olan bir itiraf değil bilakis vacip olan bir itiraftır. Zira her kim bu nimetleri Allah'tan başkasına isnat ederse küfre girer.

Her kim kalbinde nimetlerin hepsi Allah tarafından olduğuna ikrar eder ve itiraf ederse daha sonra diliyle bazen Allah'a bazen kendine veya başka bir sebebe bağlarsa tövbe etmesi gerekir ve kesinlikle nimetleri Allah'tan başkasına isnat etmemesi gerekir. Unutmamak gerekir ki tevhit ancak tüm nimetleri Allah'tan olduğuna hem kalbiyle hem de diliyle ikrar etmesiyle gerçekleşir.

İmanın başı konumunda olan şükür, üç temel üzerine kurulmuştur: Allah'ın tüm nimetlerini kalp ile itiraf etmek, bu nimetlerden bahsetmek ve Allah'ı övmek, bu nimetlerle Allah'a itaat etmek ve kulluk etmek. (el Kavlussedid fi Makasid el Tevhi s. 140)

Yüce Allah, nimetleri başkalarına nisbet ederek inkar edenlerin durumunu şu şekilde bildirmiştir:

“Onlar Allah ın nimetini bilirler (itiraf ederler). Sonra da onu inkâr ederler. Onların çoğu kâfirdir.” Nahl/83

İbn Kesir Rahimehullah şöyle dedi: onlar, bu nimetleri ihsan edenin Allah olduğunu biliyorlar. Ancak bununla beraber bu nimetlere karşı nankörlük edip Allah’tan başkasına tapıyorlar. Başarıyı ve rızkı başkasına nispet ediyorlar. (İbn Kesir 4/592)

2-Dil ile şükür; Gerçek nimetlerin sahibi yüce Allah olduğuna kalp ile itikat ettikten sonra dil ile telaffuz ederek itiraf ederek dille Allah’ı övmektir.,

Yüce Allah Duha suresinde peygamberimizin üzerinde ki nimetleri sayarken şöyle buyurdu: “Seni ihtiyaç içinde bulup da zengin etmedi mi?” Duha/8. Buna karşılık diğer ayette yüce Allah şöyle emretti: “Ve Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an.” Duha/11

İbn Kesir bu ayetlerin tefsirinde şöyle dedi: nasıl ki fakirdin daha sonra yüce Allah seni zenginleştirdiyse yüce Allah’ın senin üzerindeki bu nimetlerden bahset. (İbn Kesir 8/427)

Enes bin Malik Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Yüce Allah; kulun yemek yedikten veya bir şey içtikten sonra, bunlar sebebiyle hamd etmesinden râzı olur.” (Muslim/2734)

Ebu Abbas el Kurtubi Rahimehullah şöyle dedi:

Burada geçen “Hamd” şükür anlamındadır. Daha önceden belirttiğimiz gibi hamd, şükürün yerine kullanılır. Ancak şükür, hamd’ın yerine kullanılmaz.

Bu hadisten anlaşıldığına göre nimet küçük olsa dahi buna şükretmek Allah’ın rızasını kazanmaya ve Cennet ehlinin layık oldukları makama nail olmaya sebep olur.

Cennet ehli, cennete girince Allah-u Teala sorar: “Size fazladan bir nimette bulunmamı ister misiniz?”

Cennet ehli: “Sen bizim yüzümüze ak eylemedin mi? Bizi cennete koymadın mı (daha ne isteriz)?” derler.

Yüce Allah: “Sizden razı olmam ve ebediyyen size gazap etmememdir”

Büyük ikrama olan şükür, nimet veren tarafı bilmeyi ve o nimetin yaratıcısı sadece Allah'ın olduğunu bilmeyi içerir. Nimeti kula bir ihsan olarak, bir fazilet olarak ulaştıran, O'dur. Nimet edilen kimse, fakir ve o nimete muhtaç durumundadır. Böylece yüce Allah bu bilgiyi büyük bir şeref olarak kılmıştır. (elmufhim lime eşkel min Talhis Kitap Muslim 7/60-61)

Böylece Seleften bazı kişiler şöyle derler: her kim nimeti gizlerse onu inkar etmiştir. Her kim nimeti açığa çıkarırsa şükretmiştir.

İbn Kayyım bu konuya atıfta şöyle dedi: bu konu, “Allah bir kuluna bir nimet bahsettiği zaman nimetin eserini O kulun üzerinde görmek ister” sözünden alınmıştır. (Medaric salikin 2/246)

Ömer bin Abdulaziz Rahimehullah'tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “Nimetleri hatırlayın, zira hatırlamak şükürdür”.

3-Uzuvlarla şükretmek: insanın kendi uzuvlarını Allah'ın itaatinde seferber ederek Allah'ın haram kıldığı hususlardan sakınması günah ve masiyetlerden uzaklaşmasıdır.

“Cinler, Süleyman için dilediği biçimde kaleler, heykeller, havuz gibi çanaklar ve sabit kazanlar yapıyorlardı. Ey Davûd ailesi, şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır.” Sebe'/13

Hiz. Aişe Radiyallahu anha anlatıyor:

Peygamberimiz geceleri mübarek ayakları şişinceye kadar ibadet ederdi. Ben kendisine, "Ey Allah'ın Resûlü! Geçmişte işlenmiş ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan günahlarını Allah Teâlâ bağışladığı halde, niçin bu kadar yoruluyorsunuz?" dedim. Peygamberimiz: "Ya Aişe, Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?" buyurdu." (Buhari 4557, Muslim 2820)

Tabari şöyle dedi: kulun şükürü, nimetin sadece Allah tarafından olduğunu ikrar etmesidir. İkrarı eylemiyle pekiştirmesi gerekir. Zira eylemin yalanladığı şükür, şükür olarak kabul

edilmez. Ancak dili ile şükür etti denilir. Bunun delili “Ey Davûd ailesi, şükür işleyin!”
(Sebe13)

Ebu Harun şöyle dedi: bir gün Ebu Hazim yanına gittim ve şöyle sordum: Allah sana merhamet etsin gözlerin şükrü nasıl olur? Şöyle cevap verdi: Gözlerinle hayırlı bir şey gördüğünde onu hatırlarsın, kötü bir şey gördüğünde gözlerini örtmendir.

Peki kulakların şükrü nasıl olur?

Hayırlı bir şey işittiğinde ezberlemen, kötü bir şey işittiğinde unutmandır.

İbn Recep el Hanbeli Rahimehullah şöyle dedi:

Şükür iki derecede olur. Birincisi vaciptir: vacipleri yerine getirmek, haramlardan sakınmaktır. Bu aşamayı yerine getirmek nimetlere şükür için yeterlidir.

Bu nedenle bazı selef alimleri şöyle demiştir: şükür, günahlardan sakınmaktır.

Diğerleri şöyle demiştir: Nimetleri Allah’ın masiyetinde kullanmamaktır.

Ebu Hazim el Zahid: Tüm uzuvların şükrü, masiyetlerden uzaklaşıp itaatlerde kullanmandır. Daha sonra şöyle dedi: diliyle şükredip uzuvlarıyla şükretmeyen kimsenin misali, elbisenin bir tarafını tutup giymeyenin misali gibidir. Böylece elbisenin bir ucundan tutmak o kimseyi ne soğuktan veya sıcaktan, yağmur veya kardan korumaz.

İkinci derecesi: Mustehap olan şükür. Kulun farzları yerine getirip haramlardan sakındıktan sonra nafileleri yerine getirmesidir. Bu derece Allah’a yakın olan kişilerin derecesidir. (Cami el Ulum ve Hikem 425/246)

Sonuç:

Rabbine şükreden bir kul olmak istiyorsan Allah’ın sana ihsan ettiği nimetleri kalbinle itiraf ederek onları Allah’a nispet etmen gerekir. Ayrıca dilin ile itiraf edip uykudan uyandıktan sonra sana bu hayatı bahşettiği için şükretmen gerekir. Yemek ve içecekten sonra sana bu nimetleri verdiği için şükretmendir. Aynı şekilde diğer nimetler için geçerlidir.

Uzuvlarıyla hiçbir günah işlememen; gözünle günahlara bakmamak, kulağınla müzik dinlememek, gıybet yapmamak, haram olan yerlere ayaklarınla yürümemen, ellerini haram işlerde kullanmaman, haram mesajlar yazmamak, haram olan sözleşmeleri yazmamak vb. eylemlerle olur.

Uzuvlarla şükretmek; bu uzuvları Allah'ın itaatinde kullanmak, Kur'an okumak, ilim kitaplarını okumak, faydalı şeyler dinlemek ve diğer uzuvlarında Allah'ın razı olduğu eylemlerde kullanmakla olur.

En iyisini Allah bilir.